

Voor de dagwandeltocht van november reizen we af naar de Kempen in het diepe zuiden van onze provincie.

Het startadres ligt al direct in de natuur, bij De Keizer op recreatiepark én natuurpoort TerSpegelt dichtbij Eersel.

Het wordt een echte natuurwandeling, waarbij we nauwelijks op verharde ondergrond lopen.

De kortere afstanden blijven tijdens deze wandeldag grotendeels op Nederlands grondgebied, de twee langste afstanden passeren de grens en lopen een groot gedeelte van de route in België.

We zullen volop de sfeer van de late herfst proeven. De geur van het herfstbos, spinrag op de heide, afgefallen bladeren, paddenstoelen.

Misschien mistflarden. Maar we ervaren ook de sfeer van de Kempen van weleer, de bossen en heiden waren hier eeuwenlang het terrein van de smokkelaars.

Na vertrek steken we de weg over en vrijwel meteen ontlocken kabouters langs de route een glimlach op ons gezicht. We lopen het eerste stukje van de wandeling op het Kabouterpad Kempen. Maar dat is feitelijk helemaal niet zo gek nog niet. Kabouters staan immers symbool voor verbondenheid met de natuur. Een leuk begin, die vrolijke wezentjes. Ze zwaaien ons uit en we betreden Boswachterij Eersel. Hier wachten uitgestrekte bossen op ons, veelal bestaande uit naaldbout en omgeven door lanen met Amerikaanse eiken. En

zoals op veel plaatsen is Staatsbosbeheer ook hier druk bezig met meer variatie in de beplanting aan te brengen.

Maar dit is maar ten dele nodig, het gebied is van zichzelf al prachtig en gevarieerd. Want al gauw komen we aan de rand van de bossen en daar wacht de grote stille heide op ons. We komen op de Cartierheide.

Dit prachtige gebied is vernoemd naar baron De Cartier de Marchienne, die het in de negentiende eeuw aankocht, deels vanwege behoud van natuur, maar ook voor zijn hobby: de jacht. Hieraan is het te danken dat het gebied in de jaren dertig van de 20e eeuw niet werd ontgonnen. De baron was verzot op de snippenjacht en daarvoor liet hij vijvers op de heide aanleggen, zoals **het ven Pannegoor**. Ook **het berkenlaantje langs het ven**, herinnert aan de baron. Dit begroeide dijkje vormt een beschut pad tussen het ven en de heide. Van hieruit kon de baron ongezien op de eenden en andere watervogels jagen. Het kreeg de naam 'Pannegoor Passage'.

Gelukkig is dat jagen verleden tijd en is het dijkje nu vooral een prachtig stukje natuur, waarvan onze routebouwers Ad Ketelaars en Theo van Boxmeer meteen wisten dat alle wandelaars dit moesten zien! Het is volop genieten van dit gebied vol geschiedenis. Wist je dat zelfs Napoleon zijn troepen ooit over de Bredasebaan, een zandweg dwars door de Cartierheide, liet marcheren?

We passeren het **Dalemstroompje** dat ontspringt op de Cartierheide. Aan de oever treffen we vochtige heidegebiedjes, berken en gagelstruweel.

Dan verlaten we de heide en gaan de bossen weer in. Al snel komen we bij de grote koffiepost, waar we kunnen genieten van een mok lekker vers gezette koffie.

Maar er wacht nog veel moois, dus we gaan weer op pad, opnieuw de bossen in. In dit stukje treffen we machtige beuken, maar ook naaldbomen en eiken. In het midden van dit bosgebied treffen we het Laarven. Het werd in de jaren dertig gegraven voor de Eerselnaren, die er in hun jeugd gingen zwemmen of schaatsen. Vele Eerselse families hebben hier volop familieherinneringen liggen, zoals het rapen van de mastebollekes om de kachel in de winter aan te ma-

ken. De bodem in de mast (zoals in de Kempen het dennenbos werd genoemd) lag er bezaaid mee.

We komen weer op de heide, dit keer de Hapertse Heide. Lange tijd was dit het gebied van de schaapherders, die hier hun kuddes Kempische heideschape lieten grazen.

De eerste splitsing, de 10 km buigt af. De overige afstanden wandelen verder door het gemengd bos van Boswachterij De Kempen. Onderweg dient een volgende splitsing zich aan, nu met de 15 km. Beide afstanden, zowel de 10 als de 15 km maken een korte doorsteek en komen dan weer samen met de andere wandelaars.

De langere afstanden, de 20, 30 en 40 km gaan op weg naar de caférust. Deze is vandaag bij de sfeervolle en gastvrije Herberg in het Wilde Zwijn, gelegen op de grens met België.

En als je je afvraagt waar de naam van deze gemoeidelijke Brabantse herberg vandaan komt, dan lees in de herberg het fantastische verhaal maar eens, dat begint met:

"Hil lang geleeje sloop hier midde in de nacht, in de bosse van de Witrijt, 'n hil grôôt wild vèereke rond. Hij war wel meer as 250 kilo's zwaor..."

En kijk eens achter de bar. Daar hangt de **opgezette kop van dit gedenkwaardige dier!**

Na deze leuke caférust, gaan de afstanden uiteen, de 20 km maakt een korte doorsteek op Belgisch grondgebied, de twee langste afstanden gaan echt België in. Vandaag gaan deze wandelaars stevig bij onze Zuiderburen stappen, want er zijn enkele lange rechte stukken. Een groot gedeelte van het bos behoort namelijk bij de Abdij van Postel en dat is helaas voor het publiek gesloten. Theo en Ad, de routebouwers zijn nog in de abdij bij pater Danny op bezoek geweest. Ze werden gastvrij onthaald in de 'goei kamer', maar de

pater was niet te vermurwen en OLAT kreeg geen toestemming om door de bossen te wandelen.

Maar gelukkig kun je op de paden rondom het abdijbos ook volop van de gevarieerde natuur genieten. We passeren een oorlogsmonument. Hier is in de Tweede Wereldoorlog een Engels vliegtuig gecrasht.

Wij lopen verder tussen de velden en langs waterlopen. Daar treffen we de kleine koffiepost, die er vandaag ook staat voor de wandelaars die 30 km lopen. Direct na de post gaan de 30 en de 40 km-lopers uiteen. De route van de 30 km gaat in de richting van de Abdij van Postel, waar ze bij het poortgebouw de lopers op de 40km weer tegenkomen.

Deze wandelen ondertussen verder door het gebied van het Agentschap Natuur & Bos en maken daar een extra lus met interessante plekken en veel natuurschoon. Als eerste passeren ze een begraafplaats met

daarop de grafkapel van de familie de Broqueville. Het is de laatste rustplaats van leden van deze adellijke familie. De bekendste telg van dit geslacht is de Belgische eerste minister Charles de Broqueville. Een stukje verder wandelen we een fraai natuurgebied in. We lopen aan de achterzijde van de Lange Linnenput, een ondiepe, voedselrijke waterplas. We treffen hier natte heide, vennen en een vogelkijkhut. Dan volgt een schitterend, **slingerend vlonderpad** in de richting van een volgende waterplas, de Ronde Put. Ook deze is omgeven door moerassen, rietvelden, bossen en graslanden.

Na al dit moois komen we opnieuw op een heidegebied, de Kommiezenheide. De naam verwijst naar 'kommiezen' (douaniers), omdat het vlak bij de grens

ligt waar vroeger veel smokkelaars actief waren. Behalve de heide, waren ook de bossen waar we vandaag doorheen wandelen, het terrein van smokkelaars. De Kempen was een van de armste streken van de Lage Landen. Door de arme zandgronden konden boeren amper genoeg voedsel

verbouwen. Velen van hen leefden in grote armoede, wat leidde tot honger en daardoor tot stroperij en later zelfs tot grootschalige smokkelarij om te kunnen overleven. Dit vrijwel onbewoonde gebied werd hét domein van **smokkelaars**, die hier onder andere tabak, zout en boter de grens met België over 'pungelden' zoals het smokkelen wel werd genoemd. Dit gebeurde vooral 's nachts met de smokkelwaar in de pungel (zak) op de rug. De goederen werden in België voor veel hogere prijzen verkocht. Ook andersom gebeurde dit. De smokkelaars bedachten steeds slimmere listjes om met hun vracht de grens over te steken. Het was een sport om de kommiezen te slim af te zijn. Deze op hun beurt, verschuilden zich overal langs de route om de pungelaars in de donkere nacht te betrappen.

Nu is er geen grenscontrole meer en kunnen we zonder problemen in België boodschappen gaan doen (of gaan tanken).

Vandaag houden we het op wandelen in deze fraaie grensstreek. We gaan verder. En te midden van de bossen, heidegebieden en velden ligt zien we de mooie eeuwenoude Norbertijnenabdij van Postel opdoemen. Er wonen nu nog ongeveer 12 tot 15 paters en broeders.

Bij het complex ligt Gasthof De Beiaard en daar is de caférust. Dat het in deze Belgische taverne goed toeven is, zal niemand verbazen. Na de rust volgt een erg leuk en interessant onderdeel van de route. We lopen over het abdijterrein en doen de kruidentuin aan. Midden in deze tuin staat een historisch gebouwtje, het pesthuisje. In de middeleeuwen werden hier zieke en besmette dorpsbewoners afgezonderd om de verspreiding van de pest te stoppen. We lopen langs de kleine expositieruimte en verlaten het mooie gebouwencomplex via het poortgebouw. Hier treffen we de wandelaars die 30 km lopen.

Gezamenlijk stappen we even flink door op een lang recht stuk, grotendeels langs een golfterrein. We passeren het Postelvaartje. Dit werd in 1922 gegraven, aanvankelijk om producten uit Postel te vervoeren. Later werd het tevens een irrigatiekanaal voor de omliggende akkers.

We lopen een stukje parallel aan de grens en komen dan op een leuk, slingerend pad door de bossen. Hier is de volgende samenkomst, de 20 km voegt in. We zijn nu weer op Nederlands grondgebied en vervolgen de wandeling door Boswachterij De Kempen. We lopen heerlijk door de bossen en heide. Bij het verlaten van de boswachterij komt de 15 km erbij.

Dat het vandaag een heel gevarieerde wandeling is, blijkt wel. We komen nu in een open landschap, het boerenland bij het buurtschapje Witrijt. De 30 km wijkt hier even van de hoofdroute af, anders zouden ze te veel kilometer gaan maken. Al snel voegen ze weer in.

Samen volgen we een smal kronkelpad door de bossen tot we op het terrein van een camping op het Klein

Witrijt de soeppost treffen.

Zoals altijd zijn de OLAT-vrijwilligers druk in de weer met het klaarmaken van een prima herfstsoepje. Heerlijk, even genieten!

Het laatste uurtje wandelen breekt aan. Na een stukje langs de bosrand komen we opnieuw op een leuk kronkelpad. Dan is er de laatste samenkomst. De 10 km voegt in en alle wandelaars zijn weer samen. We gaan een volgende boswachterij in, ditmaal die van Eersel. We passeren het geboortebos. De gemeente Eersel plant jaarlijks tijdens de feestelijke boomplantdag één boom per geboren kind: een rode beuk voor de meisjes en een groene beuk voor de jongens. Zo ontstaat er een nieuw bos voor de toekomst. Wat een mooi initiatief.

Als we bijna aan het einde van de wandeling zijn, komen we nog langs een trimparcours. Niets weerhoudt je om, als je nog energie over hebt, enkele toestellen uit te proberen!

Dan stappen we het asfalt op. Het is een van de weinig stukken verharding van vandaag. Dit volgen we tot aan de finish.

Meer dan voldaan melden we ons af. Een hartelijk woord van dank aan de routebouwers en aan alle vrijwilligers die deze dag mogelijk hebben gemaakt.

-Myriam van den Berg-